

การถอดองค์ความรู้เกษตรกรต้นแบบด้านงานนโยบาย
ตำบลคูลาด อำเภอยายมูล จังหวัดยโสธร

๑. งานนโยบาย : การเลี้ยงปลาในนาข้าวเพื่อเพิ่มผลผลิตข้าวและกำจัดแมลงศัตรูข้าว ใน ศพก.อำเภอยายมูล

๒. ชื่อ - นามสกุล ข้อมูลเกษตรกร : นายอุทัย ทองชัย เกิดวันที่ ๒๐ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๐๑ ที่อยู่เลขที่ ๑๒๐ บ้านสีสุก หมู่ ๕ ตำบลคูลาด อำเภอยายมูล จังหวัดยโสธร เบอร์โทรศัพท์ ๐๙๑-๓๔๐-๕๖๐๘

๓. วันที่บันทึกองค์ความรู้ : วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๖๓

๔. ความเป็นมา : นายอุทัย ทองชัย เป็นเกษตรกรต้นแบบ ประธานศูนย์การเรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าการเกษตรอำเภอยายมูล (ศพก.) ซึ่งมีสินค้าหลักคือข้าว หลังจากได้รับงบประมาณในการปรับปรุงฐานเรียนรู้ภายใน ศพก. และมีการอบรมโครงการสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรรายย่อยของชุมชน ตำบลคูลาด มีการฝึกอบรมทักษะด้านอาชีพการเกษตรให้แก่เกษตรกรภายในชุมชน ซึ่งมีเกษตรกรเข้าร่วมโครงการ จำนวน ๒๐๐ ราย โดยมีหลักสูตรและองค์ความรู้ต่าง ๆ มากมาย ได้แก่ ด้านการเกษตร ด้านการบัญชี ด้านการประมง ด้านปศุสัตว์ และด้านการแปรรูป ในขณะที่เกษตรกรต้นแบบมีความสนใจในทางด้านประมง ซึ่งอยู่ในหลักสูตร “การเลี้ยงปลาในนาข้าว” อีกทั้งบริเวณ ศพก. มีพื้นที่เพาะเลี้ยงปลาและบ่อเลี้ยงปลา รวมทั้งแปลงนาข้าวที่สามารถเลี้ยงปลาในนาข้าวได้

หลังจากการประชุมของชุมชน ตำบลคูลาด ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าการเกษตรอำเภอยายมูล (ศพก.) ได้รับคัดเลือกให้เป็นสถานที่ในการดำเนินโครงการส่งเสริมการเลี้ยงปลาแบบครบวงจร เพื่อเป็นแหล่งอาหารและสร้างรายได้ในชุมชน จึงได้ดำเนินการเลี้ยงปลาในแปลงนาของ ศพก. รวมทั้งเลี้ยงในแปลงนาของสมาชิกที่เข้าร่วมโครงการฯ จำนวน ๓๐ ราย ซึ่งจากการศึกษาการเลี้ยงปลาในนาข้าวพบว่ามีความประโยชน์ที่เห็นผลชัดเจน ๓ อย่างคือ ๑).ปลาปล่อยมูลเป็นปุ๋ยในนาข้าวได้ ทำให้เพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนค่าปุ๋ยสำหรับใส่ข้าว ๒).ปลาสามารถกินแมลงที่เป็นศัตรูข้าวได้บางชนิด จึงเป็นการกำจัดแมลงศัตรูพืชได้อีกวิธีหนึ่ง ๓).หลังฤดูการเก็บเกี่ยวสามารถจับปลามาเป็นอาหารหรือจับมาจำหน่ายเป็นการเพิ่มรายได้อีกทางหนึ่ง

๕. องค์ความรู้ในการประกอบอาชีพและงานที่ภาคภูมิใจ

ด้านองค์ความรู้ที่สามารถเป็นแบบอย่างได้ดีที่สุด ๒ ประการ คือ

๕.๑ “การจัดการผลิต” ได้แก่ การเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมและไม่กระทบกับสินค้าหลักซึ่งก็คือข้าว มาประยุกต์ใช้ ภายในศูนย์เรียนรู้และแปลงนาข้าวของสมาชิก ซึ่งเป็นการบริหารจัดการด้านการผลิตที่ใช้ประโยชน์จากสิ่งที่มีอย่างคุ้มค่า

๕.๒ “การจัดการการตลาด” ได้แก่ การเลี้ยงปลาเพื่อเป็นแหล่งอาหารของคนในชุมชน โดยเน้นผู้บริโภคในชุมชน และคนรักสุขภาพ เพื่อสร้างโอกาสที่จะเกิดรายได้หลายทาง ทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้น

นอกจากนี้การเลี้ยงปลาในนาข้าวให้เป็นแบบอย่างในชุมชนยังช่วยส่งเสริมให้ชุมชนเกิดการพัฒนาด้านสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศต่างๆ ให้มีการเกื้อกูลกัน ตลอดจนคนในชุมชนมีสุขภาพที่ดี และเป็นการวางรากฐานให้คนรุ่นใหม่ตระหนักถึงความสำคัญของการทำเกษตรแบบเกื้อกูล ซึ่งถือเป็นการวางเป้าหมายการพัฒนาที่สอดคล้องกับยุคปัจจุบัน รวมไปถึงพัฒนาธุรกิจเกษตรที่เป็นวิถีชีวิตแบบใหม่สู่การสร้างรายแบบหมุนเวียนได้อย่างยั่งยืน ตลอดจนเป็นแหล่งศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ให้ผู้ที่มีความสนใจเข้ามาศึกษาดูงานได้

ปัจจุบัน นายอุทัย ทองชัย เป็นเกษตรกรต้นแบบด้านการผลิตข้าว เกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) ซึ่งถือว่าเป็นบุคคลที่มีความขยันหมั่นเพียร เสียสละ มุ่งมั่น และมีความตั้งใจในการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตร และเคยได้รับรางวัลชมเชยในการประกวดผลงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าการเกษตร อำเภอทรายมูล (ศพก.)

๖. สรุปองค์ความรู้ที่ใช้

๖.๑ การผลิต การเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมและไม่กระทบกับสินค้าหลักซึ่งก็คือข้าว มาประยุกต์ใช้ภายในศูนย์เรียนรู้และแปลงนาข้าวของสมาชิก ซึ่งเป็นการบริหารจัดการด้านการผลิตที่ใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มีอย่างคุ้มค่า

๖.๒ การลดต้นทุนการผลิตและการเพิ่มผลผลิต ปลูกปล่อยมูลเป็นปุ๋ยในนาข้าวได้ ทำให้เพิ่มผลผลิตและลดต้นทุนค่าปุ๋ยสำหรับใส่ข้าว

๖.๓ การตลาด จำหน่ายให้คนในชุมชน และมีการแปรรูปสินค้าเพื่อเพิ่มมูลค่าทางการตลาด

๗. ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการทำเกษตร คือ ความขยันหมั่นเพียร มีความมานะ อดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความใฝ่รู้ หมั่นศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ จากเกษตรกรต้นแบบรายอื่นที่ประสบความสำเร็จ สร้างโอกาสแห่งการเรียนรู้ให้ตนเอง ด้วยการเข้ารับการอบรมด้านการเกษตรกรในหลักสูตรต่าง ๆ การค้นหาช่องทางความสำเร็จ มีการจัดการด้านการตลาด มีแผนการตลาดที่ชัดเจน โดยเฉพาะการเสาะหาและเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าให้ได้มากขึ้น เพื่อสร้างรายได้ให้มากขึ้น มีเป้าหมายที่ชัดเจน วางเป้าหมายการผลิตไว้อย่างชัดเจนว่า สินค้าต้องมีคุณภาพและตรงตามความต้องการของผู้บริโภคหรือกลุ่มเป้าหมาย สอดคล้องกับการลดต้นทุนการผลิต และยกระดับสินค้าเพื่อเพิ่มรายได้ให้มากขึ้น

๘. แนวความคิดในการทำงาน

๘.๑ การผลิตสินค้าทางการเกษตรที่ดี ควรคำนึงถึงความปลอดภัยต่อสุขภาพของผู้บริโภคเป็นสิ่งสำคัญ

๘.๒ ต้องมีความตั้งใจจริง ต้องคิดว่า ผู้บริโภคเป็นคนในครอบครัวของเรา เราต้องเลือกสิ่งที่ดีที่สุดให้เขา

๘.๓ ใช้พื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดโดยไม่กระทบกับสิ่งแวดล้อม และคนในชุมชน

๙. หลักคิดในการประกอบอาชีพ

๙.๑ การดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในพระราชดำริ ของในหลวงรัชกาลที่ ๙

๙.๒ มีความขยันหมั่นเพียร มีความมานะ อดทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค มีความใฝ่รู้ หมั่นศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอ

๙.๓ ภาคภูมิใจในอาชีพของตนเอง และให้เกียรติผู้อื่นเสมอ

๙.๔ การเอื้อเฟื้อต่อชุมชน

๙.๕ การถ่ายทอดองค์ความรู้และการขยายผลการทำเกษตรให้ลูกหลานรุ่นต่อไป

ผู้รวบรวมข้อมูล

นางสาวมยุรี ลีกลาภ

(นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ)

สำนักงานเกษตรอำเภอทรายมูล